

Cambridge Papers

**„EU ACEASTA SUSȚIN”:
CONȘTIINȚA ȘI BINELE
COMUN**

Jon Thompson

ECPM FOUNDATION

CAMBRIDGE

JUBILEE
CENTRE
A BIBLICAL VISION FOR SOCIETY

„EU ACEASTA SUSȚIN”: CONȘTIINȚA ȘI BINELE COMUN

Jon Thompson

Articol publicat în seria *Cambridge Papers*

Iunie 2015

Traducător: Elena Neagoe

Centrul de Educație Creștină și Cultură Contemporană
Areopagus

Timișoara 2020

Originally published in *Cambridge Papers* series,
by The Jubilee Centre (Cambridge, U.K.) under the title
'Here I stand': Conscience and the common good
Volume 24, Number 2, June 2015.

© Jon Thompson 2015

All rights reserved.

Published with permission of The Jubilee Centre,
3 Hooper Street, Cambridge, CB1 2NZ, UK

www.jubilee-centre.org

Charity Registration Number 288783.

Ediția în limba română, publicată cu permisiune,
sub titlul

„EU ACEASTA SUSȚIN”: CONȘTIINȚA ȘI BINELE COMUN
de Jon Thompson,

apărută sub egida Centrului Areopagus din Timișoara

Calea Martirilor nr. 104

www.areopagus.ro

în cooperare cu SALLUX

Începând cu anul 2011, activitățile desfășurate de Sallux sunt susținute financiar de către Parlamentul European. Responsabilitatea pentru orice comunicare sau publicație redactată de Sallux, sub orice formă sau prin orice mijloc, revine organizației Sallux. Parlamentul European nu este responsabil pentru modurile în care va fi folosită informația conținută aici.

Coordonator proiect:

Dr. Alexandru Neagoe

Toate drepturile rezervate asupra prezentei ediții în
limba română. Prima ediție în limba română.

Traducător: Elena Neagoe

Editor coordonator: Dr. Alexandru Neagoe

*Cu excepția unor situații când se specifică altfel, pentru
citatele biblice s-a folosit traducerea D. Cornilescu.*

*Orice reproducere sau selecție de texte din această
carte este permisă doar cu aprobarea în scris a
Centrului Areopagus din Timișoara. Dacă există vreo
discrepanță între versiunea engleză și cea română,
versiunea engleză are întâietate.*

*„Și călăuză omului voi pune, supremul meu arbitru,
Conștiința, căreia dându-i ascultare, lumină
Din lumină vor vedea și în final,
Curați și teferi își vor atinge scopul.”*

John Milton¹

„Conștiința are drepturi pentru că are îndatoriri”

John Henry Newman²

Rezumat

Conștiința creștină se află într-o opoziție crescândă cu valorile și scopurile politice ale culturii occidentale. Acest lucru este evidențiat de o creștere a „cazurilor de conștiință”, prin care creștinii sunt dați în judecată sau sunt concediați datorită faptului că au acționat în conformitate cu ce le dicta conștiința. Această lucrare prezintă pe scurt o concepție liberală despre conștiință, apoi explorează o concepție specific creștină, conform căreia conștiința este o facultate ce implică atât emoțiile cât și discernământul cu privire la cerințele legii lui Dumnezeu. Lucrarea susține apoi că obiecția creștină de conștiință este, în mod similar, distinctă de versiunea liberală a obiecției de conștiință. În final, lucrarea semnalează raționamentele anumitor protectori ai conștiinței în sfera politică.

O criză a conștiinței

Chestiunile legate de conștiință caracterizează tot mai mult viața morală, civică și legală a națiunilor occidentale moderne. Exemplele de cazuri legate de conștiința publică din ultimii cinci ani includ moașele catolice care au obiectat pe motive de conștiință față de oferirea și supravegherea avorturilor,³ cofetari creștini care au obiectat pe

motive de conștiință să ofere produse care să susțină explicit campaniile pentru căsătoriile persoanelor de același sex,⁴ și florărese care au fost date în judecată pentru că au refuzat să ofere flori pentru căsătoriile persoanelor de același sex.⁵

Nu e de mirare că în lumea occidentală prezentă creștinii sunt puși, în multe feluri, față în față cu chestiuni care țin de conștiință. Credința creștină, care a jucat un rol critic în fondarea unor instituții majore din societatea vestică – democrația modernă,⁶ știința experimentală,⁷ medicina modernă și universitățile⁸ – nu mai ocupă poziția de influență pe care a ocupat-o cândva. Prin urmare, în funcție de cât de mult se îndepărtează fiecare instituție de filosofia creștină, membrii săi creștini vor experimenta uneori o disparitate între credința lor și viața profesională. Cum pot, însă, răspunde creștinii la o situație în care convingerile lor religioase și morale sunt considerate a fi depășite, problematice și chiar periculoase pentru viața politică și socială contemporană?

Un domeniu de implicare creștină importantă este cel al conștiinței și al obiecțiilor pe bază de conștiință. În acest domeniu, este vital ca atât analiștii seculari, cât și cei creștini să evite reducerea conștiinței creștine și a obiecției pe bază de conștiință doar la convingeri neraționale și subiective. Aceasta este concepția despre conștiință a liberalismului. Când conștiința creștină este văzută în acea lumină, ea va fi respinsă fără ezitare, în loc să fie luată în considerare cu îngăduință. Într-adevăr, unii filosofi seculari au lansat ideea că acei creștini care luptă pentru protejarea conștiinței sunt angajați în subiectivism moral.⁹ Totuși, cei ce consideră că doar atunci pot creștinii să fie obiectivi în ceea ce privește conștiința când se plasează în afara credinței trebuie să înțeleagă că, de fapt, conștiința creștină încearcă atât să proclame adevărurile morale

obiective, cât și să promoveze binele comun. În mod similar, biserica trebuie să preia conceptul de conștiință și de obiecție pe motive de conștiință cu prioritate din Scriptură și din istoria gândirii creștine, nu din cultura înconjurătoare. Acea cultură tinde prea adesea spre egoism și subiectivism și, prin urmare, poate transforma conștiința într-un atu ce poate fi folosit după placul fiecăruia în cadrul discuțiilor politice. Prin contrast, înțelegerea creștină va aduce lumină nu doar în ceea ce privește lucrurile la care ar trebui să obiectăm pe motive de conștiință, ci și în ceea ce privește responsabilitatea noastră de cetățeni creștini de a ne folosi conștiința pentru a proclama anumite realități morale.

Conștiința în cadrul liberalismului

Pentru mulți gânditori, proiectul sistemului politic liberal este protejarea libertății individului de a-și forma propria concepție despre bine, fără coerciție din partea altora. Acest mod de a privi politica pune un accent deosebit pe conștiința individului.¹⁰ O astfel de concepție despre conștiință reprezintă însă un răspuns la presupusul autoritarism și paternalism moral al instituțiilor guvernamentale și religioase din trecutul nostru colectiv. Conform multor promotori ai liberalismului, aceste forme de putere instituțională erau adesea folosite pentru a constrânge indivizii nu numai să trăiască în pace unii cu alții, ci și să conceapă viața bună într-un anumit fel. Aceste scopuri se pot vedea ca trecând dincolo de domeniul autorității politice. Prin urmare, unul dintre rolurile vitale ale statului este să împiedice ca o anumită concepție despre bine să fie impusă unei persoane fără acordul său.¹¹ În plus, „conștiința” este deseori numele dat unui set de credințe prețioase ce alcătuiesc concepția unei persoane despre bine – valorile lor supreme sau

esențiale. Teoreticienii politicii liberale au promovat conștiința individului, dar au făcut-o în așa fel încât să fie legată de autonomia individului de a concepe valoarea morală și spirituală în felul lor unic.

Este posibil ca această concepție a conștiinței să își datoreze originile lui Immanuel Kant. El susține că „conștientizarea *unui judecător intern* („în fața căruia gândurile sale se acuză sau se scuză”) este conștiința. Fiecare om are o conștiință și se găsește în postura de a fi observat, amenințat și, în general, ținut în uimire de către un *judecător intern*.”¹² Este semnificativ faptul că aici Kant citează descrierea apostolului Pavel despre conștiință. Totuși, Kant schimbă conceptul creștin de conștiință într-o facultate exclusiv internă. Nu se sugerează în nici un fel că ar exista vreo corespondență între conștiință și legea morală a lui Dumnezeu, ca lege externă și obiectivă. Așa cum vom vedea, această concepție este străină concepției creștine.

Filosoful liberal contemporan, Max Charlesworth, îl urmează pe Kant susținând că valoarea supremă a autonomiei este cea care oferă valoare conștiinței unui individ. Acțiunea individului care este în concordanță cu convingerile sale sincere – conștiința sa – este o expresie a autonomiei sale. Charlesworth susține că „dacă punem în contrast două acțiuni: (a) una care este aleasă în mod liber, dar greșită din punct de vedere obiectiv și (b) una care este impusă, nu aleasă liber, dar care este bună din punct de vedere obiectiv, liberalul va spune că prima acțiune are mai multă valoare morală decât a doua.”¹³ Cu alte cuvinte, există puțină valoare morală în acțiunile întreprinse care sunt în contradicție cu convingerile morale profunde ale unei persoane – cu „conștiința” sa. Pentru Charlesworth și alții, orice încercare a statului de a constrânge oamenii să acționeze altfel decât conform principiilor lor morale este opresivă

– asta dacă nu încalcă direct autonomia altei persoane. Cum răspunde, însă, Scriptura creștină la chestiunea legată de conștiință?

Conștiința în Biblie

Deși conceptul de conștiință are concepte premergătoare și contemporane în gândirea elenistă și romană, conceptul creștin a fost o adevărată inovație.¹⁴ Începând cu Scripturile evreiești, există un accent semnificativ în Scripturi asupra sensului moral intern – ceva asemănător cu conștiința – care face parte din ceea ce Scripturile evreiești numesc „inimă”. Autorul Psalmului 95 îi încurajează pe cititori: „O! de ați asculta glasul Lui! Nu vă împietriți inima.”¹⁵ Dumnezeu este zugrăvit în mod repetat ca Unul care încearcă inima omului.¹⁶ În plus, una dintre promisiunile majore ale Vechiului Testament are legătură cu conștiința. În Ieremia 31:33, Dumnezeu promite un nou legământ cu poporul Său: „Voi pune Legea Mea înăuntrul lor, o voi scrie în inima lor, și Eu voi fi Dumnezeul lor, iar ei vor fi poporul Meu.” Cu alte cuvinte, poporul lui Dumnezeu va fi transformat astfel încât legea exterioară a lui Dumnezeu va fi scrisă și în interior, în inima lor. Dumnezeu urma să transforme conștiința lor astfel încât să poată fiecare să asculte de legea Lui.

În plus, conștiința constituie un aspect esențial al teologiei și al învățaturii morale a lui Pavel, menționând conștiința de aproximativ treizeci de ori în epistolele și cuvântările sale.¹⁷ În Romani 3, Pavel unește înțelegerea evreiască a conștiinței („inima”) cu conceptul roman pe care cititorii săi îl recunoșteau (grecescul *syneidesis*). El scrie: „[Neamurile] dovedesc că lucrarea Legii este scrisă în *inimile* lor, fiindcă despre lucrarea aceasta mărturisește *cugetul* [conștiința] lor și gândurile lor, care sau se învinovătesc, sau se dezvinovătesc

între ele.”¹⁸ Într-adevăr, Noul Testament descrie tranziția de la o conștiință vinovată la o conștiință curată, sub domnia lui Cristos, ca o schimbare majoră a caracterului: de la o persoană care nu este născută din nou la un creștin matur moral.

Pavel descrie conștiința persoanei neregenerate ca fiind neinstruită și confuză, dar, cu toate acestea, preluând ceva din legea morală a lui Dumnezeu.¹⁹ Datorită efectelor păcatului, persoana nenăscută din nou nu poate să trăiască în concordanță nici măcar cu acele precepte morale pe care le percepe.²⁰ Persoana născută din nou își aduce propria conștiință sub domnia lui Cristos, permițând ca ea să fie modelată conform poruncii lui Cristos. În felul acesta, ea poate menține „o conștiință curată” înaintea lui Dumnezeu.²¹ Conștiința este atât de importantă pentru Pavel că el le poruncește cititorilor săi să țină cont de conștiința altor creștini atunci când iau decizii.²² A călca în picioare conștiința altui creștin înseamnă să „păcătuiești împotriva lui Cristos.”²³

De ce are Pavel o așa mare considerație față de conștiința creștinului? Din cauză că aceasta este unul dintre mijloacele primare prin care se ajunge la neprihănire și maturitate în Cristos. El susține în Romani 13:5 că trebuie să ascultăm de autoritățile vremii „nu numai de frica pedepsei, ci și din îndemnul cugetului”. Cu alte cuvinte, conștiința trebuie dezvoltată și îngrijită pentru că sensibilitatea față de legea lui Dumnezeu este realizată prin formarea conștiinței. Această înțelegere cu privire la conștiință este confirmată de descrierea pe care Pavel o face foștilor săi colaboratori Imeneu și Alexandru.²⁴ Conștiința lor a fost „pecetluită” sau amorțită, rezultând într-o învățătură profund anticreștină.²⁵ În cazul lor, conștiința a fost malformată, având ca rezultat dezastrul.

Prin urmare, conform Noului Testament, conștiința este o facultate prin care toți oamenii devin conștienți de legea lui Dumnezeu, într-un sens general. Este o facultate dată de Dumnezeu, rânduită să ne vorbească, să ne convingă de acțiunile rele și să ne mustre pentru a face acțiuni bune. În ciuda failibilității sale, conștiința rămâne un mijloc prin care cineva distinge binele de rău într-o anumită circumstanță, *precum și* sensibilitatea psihologică a cuiva față de cerințele morale ale lui Dumnezeu. Cu alte cuvinte, conștiința are o funcție moral-epistemologică, precum și una moral-psihologică. Este atât o sursă de judecată morală, *cât și* o sursă de sentimente de vinovăție sau aprobare, iar aceste două aspecte sunt strâns conectate.

Ca în cazul unui telescop, conștiința este un instrument care are valoare datorită faptului că ne ajută să vedem ceva, nu pentru ce este el în sine. Un telescop poate fi decalibrat și nu poate fi de ajutor dacă a fost folosit greșit sau dacă s-a abuzat de el. El păstrează însă potențialul de a fi un ghid pentru înțelegerea stelelor. În mod similar, conștiința e menită să te uieți prin ea pentru a discerne o situație așa cum este ea cu adevărat. Este o facultate legată de emoțiile noastre, însă emoțiile pe care ea le produce nu sunt în ele însele scopul final al funcției stabilite de Dumnezeu. Trebuie să ne păzim conștiința nu de dragul de a ne proteja emoțiile, ci ca prin ele să putem vedea realitatea morală și să acționăm ca atare. Într-adevăr, conceptul de formare a conștiinței implică ideea că aceasta ar trebui să ne îndrepte atenția înspre o lege morală obiectivă. Altfel, ideea formării conștiinței cuiva va fi asemănătoare cu a încerca să reglezi un telescop astronomic într-o lume cu nopți fără stele. Acesta este un domeniu în care credința creștină poate oferi resurse morale formidabile culturii care o înconjoară. Deși multe

idei despre conștiință încep și se termină cu individul, o astfel de abordare este neproductivă pentru dezbateră politică și morală. Atunci când conștiința este deconectată de la cerințele legii divine sau legii naturale morale, ea devine complet autoreferențială. Un astfel de concept de conștiință autoreferențială distruge posibilitatea de a continua deliberarea despre binele comun. Dacă nu există o lege morală obiectivă la care conștiința să se conformeze, atunci dezacordul este doar voința unui individ care se opune voinței altui individ.

Ar trebui creștinii să obiecteze pe motive de conștiință?

Am adus argumente că Biblia are o mare considerație față de conștiință. Aceasta înseamnă însă că există situații în care creștinii pot sau chiar *trebuie* să obiecteze pe motive de conștiință față de anumite legi sau politici? Tradiția creștină a considerat mereu că poziția morală normală față de cei care au autoritate ar trebui să fie una de ascultare, iar motivul este că autoritățile guvernamentale sunt rânduite de Dumnezeu. Pavel afirmă în Romani 13: „căci nu este stăpânire care să nu vină de la Dumnezeu.”²⁶ Din acest pasaj rezultă că, în primă instanță, creștinii trebuie să asculte de autoritățile guvernamentale. Pavel poruncește: „oricine să fie supus stăpânirilor celor mai înalte.”²⁷

Deși învățătura lui Pavel pare destul de clară, ea nu interzice neapărat obiecțiile pe motive de conștiință. Există exemple în Scriptură de obiecții clare împotriva autorităților. Una dintre ele este cea al lui Daniel, când a refuzat să asculte de porunca împăratului Dariu, care interzicea supușilor săi să se închine altcuiva decât lui. Un alt exemplu este cel al apostolilor care, atunci când li s-a poruncit să nu mai predice Evanghelia, au

răspuns: „trebuie să ascultăm mai mult de Dumnezeu decât de oameni.”²⁸ Vedem exemple de personaje biblice care au refuzat să se supună lui Cezar ca autoritate supremă. Loialitatea lor a fost față de Dumnezeu atunci când autoritățile pământești au contrazis chemarea lui Dumnezeu. Având deci această diversitate de învățături biblice, nu ar trebui să considerăm Romani 13 ca fiind o poruncă de a asculta de autoritățile pământești, fără nici o excepție. Aceasta ne conduce spre analizarea diferenței dintre obiecția pe motive de conștiință creștină și cea liberală.

Obiecția pe motive de conștiință: varianta creștină și varianta liberală

Analiza filosofică a lui Mark Wicclair din 2011 a obiecției pe motive de conștiință este reprezentativă pentru abordarea seculară, liberală, a conceptului. El definește obiecția pe motive de conștiință ca refuzul „de a face o acțiune, de a oferi un serviciu și așa mai departe pe motiv că făcând acest lucru este împotriva conștiinței (persoanei care face aceasta).”²⁹ Wicclair susține că „încercarea unei persoane de a-și justifica refuzul poate fi descrisă ca un apel la *conștiință* dacă și numai dacă se bazează pe *convingerile sale morale de bază*.” Acele convingeri morale de bază conferă vieții unei persoane sentimentul de integritate și întregime. Prin urmare, sugerează Wicclair, conștiința este cea care oferă un sentiment de întregime și integritate morală vieții unei persoane.³⁰

Totuși, deși o astfel de preocupare poate fi relevantă pentru obiecția creștină pe motive de conștiință, concepția creștină este distinctă. Din moment ce conștiința creștină este o funcție a judecării unei acțiuni *în lumina legii morale eterne* (așa cum s-a discutat mai sus), obiecția pe motive

de conștiință face referire la această relație mai mult decât integritatea personală a cuiva. Pentru creștin, obiecția pe motive de conștiință înseamnă refuzul de a asculta de o poruncă ce contravine legii morale a lui Dumnezeu și implicațiilor sale pentru situația concretă în care se găsește, implicații care se pot discerne prin intermediul conștiinței sale. Conștiința, pentru creștin, se sprijină pe un punct de referință din afara, nu dinăuntrul individului. Definiția se bazează pe învățăturile Scripturilor creștine și are ca scop accentuarea a ceea ce un creștin face (sau ar trebui să facă) atunci când obiectează pe motive de conștiință față de o anumită acțiune.

Cum afectează de fapt această concepție practicarea obiecției creștine pe motive de conștiință? Una dintre cele mai importante diferențe între o persoană creștină și una liberală care obiectează pe motive de conștiință este că persoana creștină ar trebui să fie motivată în mod principal de preocuparea de a acționa în conformitate cu ceea ce consideră că este legea morală a lui Dumnezeu în situația respectivă. Această persoană poate avea ca motivație *secundară* dorința de a-și proteja propriul „simț moral”. Însă, așa cum spuneam mai sus, acest simț moral al integrității nu este suprem; conștiința se focalizează pe judecarea implicațiilor legii lui Dumnezeu pentru o anumită situație. Aceasta diferă de concepția liberală a conștiinței, care este în fond starea psihologică a individului – sentimente de vinovăție sau aprobare.

În conformitate cu această definiție, există anumite acțiuni față de care cineva ar putea obiecta pe motive de conștiință, chiar dacă acestea nu sunt conforme cu definiția lui Wicclair, adică nu produc o povară psihologică zdrobitoare. Într-adevăr, în câteva cazuri recente, convingerile creștinilor despre legea lui Dumnezeu i-au determinat să

obiecteze pe motive de conștiință. Preocuparea acestor creștini pentru bunăstarea lor psihologică nu pare să fie problema principală. Astfel de cazuri includ cofetari din Irlanda de Nord, precum și moașe catolice care au obiectat pe motive de conștiință față de asistarea la avorturi. În aceste cazuri, creștinii au căutat să asculte de ceea ce ei au perceput a fi implicațiile legii lui Dumnezeu – lucruri pe care le-au perceput prin intermediul conștiinței. Nu ar trebui să se considere că deciziile lor sunt egoiste și autoreferențiale, așa cum au insinuat atât unii analiști creștini, cât și necreștini. Scopul meu aici nu este să dezbat dacă acești oameni trebuiau sau nu să procedeze așa. Într-adevăr, se pare că, în legătură cu astfel de chestiuni, deseori creștinii ajung la concluzii diferite. Vreau doar să susțin că ceea ce au făcut ei nu ar trebui privit în principal ca o evitare intenționată a sentimentelor de vinovăție psihologică sau de pierdere a integrității morale. Ei au obiectat pe motive de conștiință, conform concepției creștine, pentru că decizia lor a fost aceea că, în lumina legii lui Dumnezeu, ei ar greși dacă ajută al promovarea căsătoriilor între persoanele de același sex sau contribuie la avorturi.

Protecția politică a conștiinței

Am susținut mai devreme că există motive biblice din cauza cărora creștinii obiectează pe motive de conștiință față de anumite practici, însă acestea ridică o întrebare: cum ar trebui să se raporteze autoritățile politice la obiecția pe motive de conștiință? Un motiv biblic pentru a respecta conștiința altei persoane este că, dacă este constrânsă conștiința de cerințe externe să facă acțiuni pe care persoana le consideră imorale, persoana respectivă este împinsă să păcătuiască. Așa cum afirmă Pavel, adresându-se bisericii din

Roma, este greșit să acționezi împotriva conștiinței cuiva, chiar dacă lucrul în cauză nu este imoral, din punct de vedere obiectiv.³¹ Cu toate acestea, pretențiile de conștiință ale altei persoane nu pot merge până acolo încât să-mi îngrădească libertatea mea în Cristos. Prin urmare, principiul biblic spune că ar trebui să ne abținem de la a le cere altora să facă lucruri pe care nu le acceptă și că inclusiv noi putem decide să nu facem ceva ce nu este considerat greșit din punct de vedere moral dacă aceasta va proteja conștiința altei persoane.

Principiul biblic enunțat mai sus merge în paralel cu principiul politic al adaptării rezonabile (remarcabil de asemănător) și el apare datorită dragostei sincere pentru celălalt, dragoste pe care comunitatea creștină ar trebui s-o întruchipeze. Tragedia cazurilor curente legate de conștiință este că procesele par a fi duse împotriva unor indivizi pentru a promova o anumită agendă politică; totuși aceste agende sunt fără îndoială urmate fără o preocupare sinceră față de conștiința cetățenilor creștini. Este ca și cum creștinii sunt văzuți în afara cercului de preocupări politice în comunitățile politice în care trăiesc. Cu toate acestea, trebuie accentuat faptul că, în aproape orice caz adus în fața instanței, conștiința creștinilor poate fi ușor adaptată *fără ca* pacienților sau consumatorilor să le fie interzis accesul la serviciile de orice fel. Apare atunci întrebarea: ce anume *este* urmărit în aceste cazuri, în care creștinii sunt dați în judecată pentru a li se ridica dreptul de a obiecta pe motive de conștiință față de anumite acțiuni?

În al doilea rând, în sfera publică, pare a fi absurd să acorzi prioritate absolută accesului la servicii în detrimentul conștiinței. Așa cum sublinia Institutul Creștin, același raționament fundamental ar trebui să stea la baza protejării conștiinței pentru creștini, musulmani, seculariști și alte grupuri.³³ Însă dacă legea permite intentarea de procese cofetarilor

creștini care refuză să facă torturi pentru căsătoriile persoanelor de același sex, este foarte neclar cum aceeași lege poate preveni în mod consecvent trimiterea în judecată a tipografilor musulmani care refuză să tipărească pancarte cu desene ale profetului Mohamed pentru grupurile antireligioase. În lumina acestor două considerații, ar fi de așteptat ca atât persoanele religioase, cât și cele nereligioase să găsească anumite compromisuri între conștiința individului și cerințele legale cu privire la cererea de servicii.

Câteva principii pentru obiecția pe motive de conștiință

Creștinii aflați în mijlocul unui caz pe motive de conștiință trebuie să reziste tentației de a apela la atitudinea egoistă a culturii noastre în folosirea obiecției pe motive de conștiință. Așadar, atâta timp cât creștinul consideră obiecția pe motive de conștiință ca fiind în primul rând o chestiune de victimizare proprie, el nu poate fi martor al conceptului biblic de conștiință. În schimb, creștinii ar trebui să îmbine preocuparea față de conștiință cu pasiunea pentru binele comun. Ei ar trebui să considere că un apel public la conștiință face parte din încercarea lărgită de a onora numele lui Cristos (și preceptele morale pe care El ni le-a încredințat), precum și de a-i convinge pe ceilalți de adevărul unor realități morale. Aceasta s-ar putea realiza cu acel tip de independență pe care au declarat-o apostolii când au spus: „trebuie să ascultăm mai mult de Dumnezeu decât de oameni”, împreună cu rugăciunea stăruitoare și speranța că Dumnezeu va aduce oamenii la pocăință.³⁴ Doar printr-o astfel de abordare vom reuși să evităm folosirea obiecției pe motive de conștiință ca o clauză de excludere voluntară politică. În final, biserica are șansa, în contextul cultural prezent, să stea lângă cei care

sunt defăimați datorită faptului că acționează conform conștiinței lor. Sunt mulți creștini care vor cere probabil sprijin financiar și profesional după ce au pierdut procese pe motive de conștiință, iar, dacă acești creștini încearcă să onoreze legea lui Dumnezeu în situația lor, biserica ar trebui să le onoreze eforturile de a trăi în conformitatea cu legea lui Dumnezeu.

Concluzie

Situația curentă istorică a bisericii oferă creștinilor ocazia de a lua în considerare, în mod proaspăt, învățătura biblică despre conștiință. În urma unei analize minuțioase, nu există nicio poruncă de a asculta de autoritățile pământești în mod absolut. Aceasta deschide posibilitatea pentru obiecția creștină sinceră pe motive de conștiință. O astfel de obiecție, pe motive de conștiință, se bazează pe cunoașterea de către creștin a legii morale a lui Dumnezeu prin intermediul conștiinței lui și nu doar pe anumite sentimente de integritate morală personală. Totul trebuie ținut cu atenție împreună, având o preocupare reală față de problematica morală și politică; o preocupare pentru formarea conștiinței cetățenilor cu care nu suntem de acord și o preocupare pentru căutarea binelui comun. În ultimul rând, sistemul nostru politic ar face bine să caute să protejeze conștiința, mai ales că poate să împlinească ușor accesul echitabil la bunuri și servicii.

Jon Thompson, colaborator al *Cambridge Papers*, este cadru didactic la Christian Heritage în Cambridge. El deține o diplomă de Masterat în Filosofie și Religie de la University of London (Heythrop College) și este pe punctul de a începe un doctorat în filosofie.

NOTE

[1] *Paradisul pierdut*, Cartea III, trad. Adina Begu, București: Aldo Press, pag. 71.

[2] John Henry Newman, 'Letter to the Duke of Norfolk' from *Certain Difficulties felt by Anglicans in Catholic Teaching*, London: Longmans, Green and Co., 1900, p.250.

[3] 'Catholic midwives lose abortion case at UK Supreme Court,' 17 Dec., 2014, *BBC News Online*, www.bbc.co.uk/news/uk-scotland-glasgow-west-30514054.

[4] John Bingham, 'Christian bakery ordered to recant over Bert and Ernie gay marriage cake or face court,' *The Telegraph Online*, 5 Nov., 2014, www.telegraph.co.uk/news/religion/11211789/Christianbakeryordered-to-recant-over-Bert-and-Ernie-gay-marriage-cake-or-face-court.html.

[5] Peter Foster, 'U.S. florist who declined to service gay wedding broke the law,' *The Telegraph Online*, 19 February, 2015, www.telegraph.co.uk/news/worldnews/northamerica/usa/11423407/US-florist-whodeclined-to-service-gay-wedding-broke-the-law.html.

[6] Nick Spencer, 'The Bible and Politics: Christian sources of British political thought,' *Cambridge Papers*, June 2012, www.jubilee-centre.org/the-bible-and-politics-by-nick-spencer/.

[7] Vezi, de pildă, Peter Harrison's *The Fall of Man and the Foundations of Science*, Cambridge University Press, 2007.

[8] Vezi Julian Rivers, 'The Exile of the Mind,' *Cambridge Papers*, March 2015, www.jubilee-centre.org/theexile-of-the-mind-by-julian-rivers/.

[9] Vezi Alberto Giubilini, 'The Paradox of Conscientious Objection and the Anemic Concept of "Conscience": Downplaying the Role of Moral Integrity in Health Care,' *Kennedy Institute of Ethics Journal*, Vol. 24, No. 2, 2014, pp.159–85.

[10] Vezi Max Charlesworth, *Bioethics in a Liberal Society*, Cambridge University Press, 1993, pp.10–27; see also John Stuart Mill, *On Liberty*, ed. by R.B. McCallum, Oxford, UK: Blackwell, 1946.

[11] Vezi John Wyatt, *Matters of Life and Death*, Leicester, UK: Inter-Varsity Press, 1998, p.137; see also R. Dworkin, *Life's Dominion*, London: Harper-Collins, 1995, pp.158–168.

[12] *The Metaphysics of Morals*. Cambridge University Press, 1999, pp.233–4; citat în Douglas C. Langston, *Conscience and Other Virtues*, University Park, PA: Pennsylvania State University Press, 2001, pp.82–3.

[13] Charlesworth, *Bioethics*, p.13.

[14] Pentru o discuție amplă pe tema conștiinței în Biblie, vezi Christopher Ash, *Pure Joy*, Nottingham: Inter-Varsity Press, 2012.

[15] Ps. 95:7–8.

[16] Jer. 11:20, 17:10; Prov. 21:2.

[17] Timothy E. O'Connell, 'Conscience' in *Principles for a Catholic Morality*, New York: Seabury Press, 1978, p.107.

[18] Rom. 2:15; see also O'Connell, pp.107–8.

[19] Rom. 2:12–16.

[20] Rom. 2:12–16; 3:9–20.

[21] 1 Tim. 1:5, 19; 3:9.

[22] 1 Cor. 10:25–29.

[23] 1 Cor. 8:12.

[24] 1 Tim. 1:18–20.

[25] 1 Tim. 4:1–5.

[26] Rom. 13:1–2.

[27] Rom. 13:1.

[28] Acts 5:29.

[29] Mark R. Wicclair, *Conscientious Objection in Health Care: An Ethical Analysis*, Cambridge University Press, 2011, p.1.

[30] Wicclair, pp.4–5, pp.25–7.

[31] Rom. 14:23.

[32] Rom. 14:1–23.

[33] Sam Webster, 'Advice Regarding: The General Implications for Freedom of Conscience and Freedom of Expression Arising from the Litigation Gareth Lee v. Ashers Baking Company Limited', *The Christian Institute*, Newcastle-upon-Tyne, March, 2015, 3.1.1, p.12, www.christian.org.uk/wp-content/downloads/opinion-re-ashers-bakery-case_12March2015.pdf.

[34] 1 Tim. 2:3–4.

